

WIM DE RIDDER

De
nieuwe
welvaart

Metamorfose

Inhoud

Woord vooraf 7

1 **Vrij spel voor vernieuwing** 11

2 **De welvaart opgeëist** 19

3 **We gaan door tot onze basisvoorzieningen welvaart creëren** 47

MOBILITEIT : We gaan door tot alle auto-ongelukken de wereld uit zijn 49

ENERGIE : We gaan door tot elektriciteit gratis is 59

4 **We gaan door tot de eindgebruiker centraal staat** 75

GEZONDHEIDSZORG : We gaan door tot iedereen zelf baas is over zijn gezondheid 77

VEILIGHEID : We gaan door tot iedereen zich veilig voelt 91

5 **We gaan door tot iedereen een digitale assistent heeft** 103

GELD VERDIENEN : We gaan door tot iedereen tenminste één dag per week passend betaald werk heeft 105

GELD BESTEDEN : We gaan door tot iedereen koopt wat bij hem past 122

6 **We gaan door tot onze pensioenen welvaartsvast zijn** 133

7 **De welvaart van overmorgen: de vooruitgang wordt bevochten (2025-2045)** 151

Noten 167

Literatuur 173

Register 176

Over de auteur 183

Woord vooraf

Dit boek is uit het niets ontstaan. Toen ik ermee begon was er geen idee, geen conclusie, noch een structuur. Er was wel een beroepspraktijk waar steeds vaker aanvragen binnenkwamen om een bijdrage te leveren aan een heisessie, een strategische brainstorm, met de benen op tafel en out-of-the-box-bijeenkomsten. De opdracht was om de aanwezigen uit hun comfortzone te halen. Ik heb dan de gewoonte om te vragen naar een strategisch document van de betreffende organisatie en ik zoek daarin de onderwerpen die in dat document niet aan de orde komen. Op deze manier komen zij op nieuwe ideeën, onverwachte afzetmarkten en creatieve strategieën.

Maar wie, zoals ik, in de fortuinlijke positie is om deze aanpak bij uiteenlopende organisaties toe te passen komt zelf ook tot verrassende waarnemingen. Je ziet dat vernieuwende ideeën in verschillende omgevingen vaak dezelfde zijn, dat de verschillende strategische richtingen die zich aandienen met elkaar overeenkomen en dat er blijkbaar een robuuste structuur is in de geheimen van de toekomst. De uitkomst is steeds: metamorfose. Wie vragen stelt als: Is het mogelijk in de gezondheidszorg dat de patiënt zelf de diagnose stelt? Moet een architect van de toekomstige bewoner verwachten dat deze zelf zijn huis ontwerpt? Kan de burger na een inbraak het werk van de recherche overnemen? Kan de consument ook zonder de informatie van de massareclame producten kiezen die bij hem passen? Kan de politiek het onderwerp 'het geluk van de burger' aan de burger zelf overlaten?

De directe aanleiding om dit boek te schrijven is de economiediscussie over de structurele stagnatie van de economie. Toen in 2014 de economie na de financiële crisis van 2008 nog steeds niet hersteld was, de rente het nulpunt naderde, de werkloosheid maar niet afnam en de digitale technologie met een hoge snelheid het ene nieuwe product na het andere mogelijk maakte, werd vastgesteld dat de wereld definitief was veranderd. Economen waren het erover eens dat deze situatie niet paste bij de economie die in hun modellen was vastgelegd. Zij kondigden een metamorfose in het economisch denken aan zonder aan die metamorfose inhoud te geven. In dit boek geef ik die metamorfose een gezicht.

Ik benader de wereld waarin we leven vanuit gezichtspunten die niet op de agenda staan van de beleidsmakers. Velen zullen instemmen met de waarneming dat de internationale financiële markt structureel verandert, maar stellen niet de vraag of het verantwoord is om € 800 miljard pensioenvermogen van de Nederlander te beleggen in een markt die niet meer naar behoren functioneert. In dit boek wordt

onderzocht of het mogelijk is dat ‘pensioenfondsen naar huis komen’. Het blijkt mogelijk om een aanzienlijk deel van het pensioenvermogen in de Nederlandse economie te beleggen en wel op een zodanige wijze dat er voldoende rendement wordt gerealiseerd om pensioengerechtigden een inflatievast pensioen in het vooruitzicht te kunnen stellen. Het is geen toevalligheid dat juist in het huidige tijdsgewricht in veel sectoren nieuwe proposities zich aandienen.

In dit boek beschrijven we de onvermijdelijke veranderingen die in het vervoer plaatsvinden en stellen vast dat de herstructurering van de energiemarkt hiermee veel gelijkenis vertoont. We ontdekken dat de toekomst van de gezondheidszorg enerzijds en van politie en justitie anderzijds volgens dezelfde patronen kan worden ingevuld. Ook onverwacht is dat de wijze waarop het vinden van een betaalde baan met digitale middelen kan worden ondersteund, zich op dezelfde manier ontwikkelt als het vinden van producten die het beste bij je passen. Deze veranderingen zijn het directe gevolg van de revolutie in de informatietechnologie die 50 jaar geleden is begonnen. De tijd van experimenteren is inmiddels voorbij, de nieuwe kaders zijn duidelijk. Daarmee dient de nieuwe financiële structuur van de economie zich aan. Deze metamorfose ontmoet veel weerstand, met name van degenen die hun positie in de wereld van gisteren willen behouden of zelfs vergroten. De strijd om de toekomst zal hevig zijn, maar de uitkomst ligt vast.

Veel dank ben ik verschuldigd aan de velen die in het afgelopen jaar hun podium ter beschikking hebben gesteld om de toekomst te verkennen. Nieuwe ontwikkelingen werden ineens belangrijk, nieuwe paradigma’s werden gezamenlijk geanalyseerd. Het waren katalysatoren in het snel uitdijende toekomstdebat.

Een bijzonder woord van dank aan de experts die aan de voorbereiding van dit boek hebben meegewerkt. Zij zijn niet verantwoordelijk voor hetgeen van hun ideeën in de tekst is neergelegd, maar hun informatie was onmisbaar in het samenstellen van dit boek. Enkelen moeten bij naam worden genoemd: Adjiedj Bakas die al vele jaren een sparringpartner, informatiebron en toekomstverkenner is, Adri Albert de la Bruhèze en Arie Rip, beiden verbonden aan de Universiteit Twente, vormden de inspiratiebron voor de historische analyse in hoofdstuk 2. Philip Idenburg en Maurits Verweij van het adviesbureau BeBright deelden hun visie over de toekomst van de gezondheidszorg in hoofdstuk 4. Frank Melis en Jules Reijnen van Zoomee waren de creatieve denkers voor de ontwikkeling van de arbeidsmarkt in hoofdstuk 5. Ook met collega-futurologen Martijn Aslander, Yuri van Geest, Jan Nekkers en Peter van der Wel werd kennis en informatie gedeeld die dit boek hebben verrijkt.

Het resultaat is *Metamorfose*, een managementboek pur sang. Het boek beschrijft een nieuwe methodologie voor strategische planning en is daarmee een belangrijk hulpmiddel om te ondernemen in een wereld die we nog niet kennen maar waar de toekomst al enige tijd geleden is begonnen.

WIM DE RIDDER

Oegstgeest, februari 2016

Vrij spel voor vernieuwing

Digitale apparatuur verovert de wereld. Niet eerder in de geschiedenis kwamen zoveel mensen in zo'n korte tijd in aanraking met nieuwe mogelijkheden om welvaart te creëren. Maar ook de middelen om vooruitgang te vernietigen zijn overvloedig aanwezig. Het vrije spel voor vernieuwing desoriënteert de samenleving. Zelfs de meest vooraanstaande ondernemingen moeten hun in het verleden zo succesvolle strategie verlaten en opnieuw de toekomst ontdekken. Het is niet aan te bevelen dat de verkenners bagage meenemen. De beste uitrusting voor de reis naar de toekomst is een blanco vel papier.

In de sciencefictionfilmserie *Star Trek* is de Tricorder een multifunctionele mobiele telefoon die ons in onbekende gebieden de weg wijst, zelf op onderzoek uitgaat en informatie opslaat. Inmiddels heeft de technologische ontwikkeling de fantasie van de filmmakers ingehaald. De Tricorder is werkelijkheid geworden. Een prototype van de Tricorder werd gepresenteerd op de International Consumer Electronics Show (CES) 2014. Het apparaat is ontwikkeld in het kader van de XPRIZE Tricorder-wedstrijd die in 2013 is gelanceerd. Om deze prijs te winnen moet het op een mobiele telefoon lijkende apparaat de beste zijn in het meten van de temperatuur, bloeddruk, hartslag, ademhaling en zuurstofgehalte van een persoon en de diagnose kunnen stellen van zestien ziektes zoals hiv, botontkalking en tuberculose. Het instrument mag niet zwaarder zijn dan 2,3 kg en moet gemakkelijk kunnen worden bediend door mensen die geen medische opleiding hebben. In 2015 zijn de prototypes van de tien finalisten getest. Het zijn voornamelijk ondernemingen. Sommige zijn speciaal voor de wedstrijd opgericht, zoals het bedrijf Final Frontier Medical Devices. De naam is een knipoog naar een tekst uit de intro van *Star Trek: The Next Generation*. Begin 2016 is de winnaar bekend en is de Tricorder klaar om in productie te worden genomen. Hoofdsponsor van de wedstrijd is chipmaker Qualcomm die de prijs van \$ 10 miljoen beschikbaar heeft gesteld.

De Tricorder, een apparaat bestemd voor zelfdiagnose van veelvoorkomende aandoeningen, heeft in de medische sector geen prioriteit

Een wedstrijd als deze sluit naadloos aan bij de huidige tijdgeest. Het doel spreekt tot de verbeelding: verbetering van de gezondheidszorg met name voor mensen die in landen wonen waar de medische zorg gebrekkig is. Het resultaat biedt uitzicht

Oprichter van de XPRIZE Foundation is Peter Diamandis, een Amerikaanse ondernemer van Griekse afkomst. Peter Diamandis is een optimist. 'There is no problem we can't fix' is een van zijn bekende uitspraken. Hij is samen met futuroloog Ray Kurzweil oprichter van de Singularity University in het Amerikaanse Silicon Valley. Het motto van deze universiteit is 'Preparing Humanity for Accelerating Technological Change'. Peter Diamandis is geen filantroop. Met zijn publicaties, zijn seminars en zijn betrokkenheid bij stichtingen als de XPRIZE heeft hij een netwerk opgebouwd waarin veel ondernemers uit de digitale economie samenkomen en hem een goede bron van inkomsten biedt. In 2014 werd hij door Fortune uitgeroepen tot een van 'The World's 50 Greatest Leaders'.

Een product om het analfabetisme in de wereld te bestrijden past niet in het innovatieprogramma van onze maatschappelijke orde

op een doorbraak in de medische sector waar de patiënt steeds meer zelf denkt en werkt aan zijn gezondheid. Ook passend bij de huidige tijdgeest is de vaststelling dat een dergelijk product voor bestaande bedrijven en instellingen geen prioriteit heeft. De markt van de armen is niet interessant. Maar in een wedstrijd als deze wordt niet gekeken naar de strategische agenda van de gevestigde bedrijven. Als de voortekenen niet bedriegen dan is de Tricorder in staat om de zelfzorg van patiënten op een hoger plan te brengen en de medische zorg voor iedereen efficiënter en goedkoper te maken. Voor veel mensen is er dan sprake van 'nieuwe welvaart'.

Eenzelfde prijsvraag onder de naam Global Learning is uitgeschreven ter bestrijding van het analfabetisme. Wereldwijd zijn 880 miljoen mensen analfabeet. Meer dan 250 miljoen kinderen kunnen niet lezen, schrijven en rekenen (cijfers afkomstig van XPRIZE Foundation). Ook deze mensen moeten hun kansen kunnen vergroten in een wereld waar een steeds groter deel van de wereldbevolking verbonden is met internet. Analfabeten hebben geen toegang tot dit medium, waardoor de kloof met de geletterden steeds groter wordt. Daarom heeft de X-Prize Foundation in september 2014 een prijsvraag georganiseerd voor de ontwikkeling van software voor gebruik op tablets waarmee analfabeten kunnen leren lezen, schrijven en rekenen. De initiatiefnemers tekenden daarbij aan dat een wereld van gezonde en geletterde mensen vredelievender en innovatiever is.¹

In het vooruitzicht is gesteld dat de software van het winnende team gratis beschikbaar komt, waardoor ook anderen een bijdrage kunnen leveren aan het verder ontwikkelen van de leermethodiek. De winnaar van deze prijsvraag ontvangt \$ 10 miljoen. In totaal is \$ 15 miljoen aan prijzengeld beschikbaar. De belangstelling voor deze prijs werd getest met een *crowdfunding*actie op Indiegogo, een van de grootste internationale *crowdfunding*platforms. Op 20 september 2014 werd ingezet op een opbrengst van \$ 500.000. Bij het sluiten van de campagne op 6 november

2014 was \$ 937.188 toegezegd in ruil voor het eerste gebruik van de nieuwe software en betrokkenheid bij verschillende evenementen rond deze wedstrijd.

Origineel is de XPRIZE overigens niet. Charles Lindbergh was in 1927 de eerste die de Atlantische Oceaan overvloog. Hij deed mee aan een prijsvraag en won daarmee \$ 25.000. In de ochtend van 20 mei 1927 stond Lindbergh nog bekend als *the Flying Fool*, in de avond van 21 mei was hij *Lucky Lindy*. Hij werd een held en 18 maanden na zijn prestatie was het aantal Amerikaanse vliegtuigpassagiers gestegen van 6.000 naar 180.000 per jaar. Het zijn dit soort wedstrijden die een ambitieus idee populariseren waardoor er in korte tijd een markt ontstaat.² Voor gevestigde bedrijven en onderzoeksinstellingen is de XPRIZE een hersenkraker: zijn ze te reactief? Missen ze kansen, of zijn doorbraakinnovaties het exclusieve domein van ongeorganiseerde krachten in de samenleving en moet hun strategie zijn: snel anticiperen? Alleen door zelf een dergelijke prijsvraag uit te schrijven kunnen ze achter het antwoord komen.

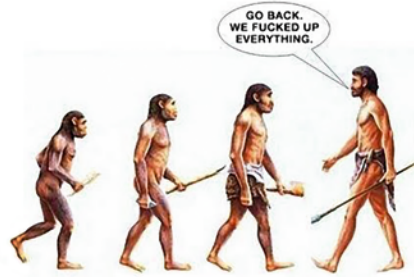
Vooruitgang, turbulent en gewelddadig

Nieuwe ontwikkelingen volgen elkaar in hoog tempo op. Het is alweer 20 jaar geleden dat het internet opkwam. In de beginjaren werd er gesproken over de nieuwe *Big Bang* in de geschiedenis van de mensheid. We ontdekten dat tussen de fysieke wereld waarin wij leven en de mentale wereld waarin wij ons bewust zijn van ons bestaan een derde wereld was gekomen die in die tijd nog *cyberspace* werd genoemd. Met de kennis van nu stellen we vast dat *cyberspace* in de sociale media tot wasdom is gekomen en ongekend veel mensen met elkaar heeft verbonden. Inmiddels beschikken meer dan twee miljard mensen over een internetverbinding en meer dan zes miljard mensen op aarde over een gsm.³ Daarmee staan de meesten van de 7,3 miljard mensen die de wereld telt, met elkaar in verbinding. Mensen communiceren niet alleen over dagelijkse beslommeringen, maar ook over zaken die hun leven veranderen. Al die mensen hebben een ziel. Velen zijn op zoek naar sociale contacten, naar geborgenheid, naar samen optrekken en naar zingeven aan het leven. Peter Diamandis noemt deze mensen de *Rising Billions*.⁴ Hij voegt eraan toe dat deze nieuwkomers op de digitale markt niet beschikken over een 9600 modem van AOL zoals velen van ons 20 jaar geleden, maar over één megabits per seconde verbinding met de informatiesite van Google, met 3D-printers, met systemen die voorzien zijn van kunstmatige intelligentie en met de mogelijkheden van *crowdsourcing* en *crowdfunding*. Niet alleen mensen zijn met elkaar verbonden, ook steeds meer objecten krijgen een internetadres. Bedrij-

ven als Cisco beschrijven een markt waarin 50 miljard voorwerpen met elkaar communiceren. We beleven ondertussen de opkomst van zelfrijdende auto's die digitaal verbonden zijn met andere weggebruikers, we gebruiken sensors in de tuinbouw die de ontwikkeling van planten volgen en daarover rapporteren en we registreren belangrijke lichaamsfuncties van onszelf om tot betere gezondheidszorg te komen. Ook de efficiëntie van logistiek, bewaking en communicatie wordt op een hoger plan getild. Deze enorme verandering in de maatschappij zou niet mogelijk geweest zijn zonder de informatie- en communicatietechnologie die zich nog steeds – tot in de komende decennia – exponentieel ontwikkelt.

Intussen is er een robuust beeld ontstaan van de ontwikkeling van de digitale technologie: deze ontwikkelt zich autonoom en exponentieel. De economie loopt achter de feiten aan en is hierop niet voorbereid. Winkels zijn geconfronteerd met consumenten die hun bestellingen liever via internet doen, hetgeen tot een implosie van de detailhandel heeft geleid. Veel winkels staan leeg. Onder deze omstandigheden laat de Wet van Murphy – *als er iets mis kan gaan, dan gaat het mis* – zich niet onbetuigd. In 2008 brak er een wereldwijde financiële crisis uit. De stagnerende economische groei in de jaren daarna kan niet worden toegeschreven aan een gebrek aan kapitaal: de rente is historisch laag. Aan een gebrek aan mensen die willen werken, ligt het ook niet: velen kunnen geen baan vinden, de werkloosheid is hardnekkig hoog. Aan kennis is al helemaal geen tekort: het aantal hightechontwikkelingen is overweldigend en internet geeft veel informatie prijs. Dat monetaire maatregelen in de laatste jaren niet effectief bleken om de economie te stimuleren, heeft veel economen onaangenaam verrast. Zij geven toe dat zij met het onderzoek naar de diagnose en behandeling van deze economische stagnatie nog in de verkenningsfase zijn.⁵ Ook de economische wetenschap heeft de betekenis van de digitale technologie niet op waarde geschat. Nog steeds hebben de smaakmakende economen geen sluitende diagnose, laat staan een adequaat behandelingsplan van de economie die op zoek is naar haar functioneren in de digitale tijd.

In de geschiedenis is het vaker voorgekomen dat veranderingen in de tijdgeest niet tijdig werden onderkend. Sterker nog: eenmaal ontdekt, werden veranderingen gebagatelliseerd of tegengehouden. Zoals door de Chinese keizer die in 1425 de beste schepen ter wereld uit de vaart nam. De reden was dat de buitenlandse handel ontwikkelingen in China teweeg zou kunnen brengen die hij niet kende en zijn macht zou ondermijnen. Of neem de Engelsman Ned Ludd die aan het begin van de negentiende eeuw twee textielmachines kapotsloeg en daarmee het startschot gaf voor het verzet van arbeiders tegen technologische verandering. Tijdens de Industriële Revolutie bloeide het hoogkapitalisme, maar de nieuwe

industriële elite wilde niet weten dat ook de samenleving was veranderd en misgunde de werkende klasse de nieuwe welvaart. In de huidige tijd is het niet anders. Als Silicon Valley de bakermat van de digitale technologie is, dan is zelfs daar de armoede niet minder geworden ondanks de megawinsten die de nieuwe giganten als Google, Microsoft en Apple realiseren.

In de huidige tijd zoekt de mens naar zijn plaats in de wereld, een zoektocht die met de term digitaal darwinisme wordt aangeduid⁶

In de strijd om de macht zijn door de eeuwen heen veel slachtoffers gemaakt en is veel welvaart vernietigd. De Arabische Lente is met geweld neergeslagen. Sommige politieke leiders beginnen een oorlog om aan de macht te blijven: de vlucht naar voren. In het bedrijfsleven zien we ondernemingen lobbyen bij de politiek om beslissingen te bewerkstelligen die erop gericht zijn om hun gevestigde positie te continueren. De bijdragen van de rijkste personen en bedrijven aan de campagnekassen van de komende Amerikaanse presidentsverkiezingen zullen hoger zijn dan ooit tevoren. Zij kopen alvast afspraken voor het door hen gewenste beleid in de komende jaren.

Ook de nieuwe kampioenen van de digitale ontwikkeling staan voor existentiële beslissingen. Moeten zij bijdragen aan de creatie van de nieuwe maatschappelijke orde of moeten zij de gevestigde macht steunen? Moet Google de Amerikaanse inlichtingendienst NSA toegang geven tot zijn informatie over het internetgebruik van twee miljard mensen? Het verzet tegen de digitale elite komt niet alleen van hackers maar ook uit andere geledingen van de bevolking. Als de voortekenen niet bedriegen dan ligt een culturele revolutie tegen de gevestigde macht in de lijn van de verwachting. Een existentiële vraag van deze tijd is immers nog niet beantwoord. Deze vraag luidt: leidt de opkomst van de digitale technologie tot een maatschappelijke orde waarin mensen elkaar respecteren en samen optrekken om de kwaliteit van het leven op aarde te verbeteren?

Om een voorschot te nemen op hetgeen ons te wachten staat, zoeken we in hoofdstuk 2 in het verleden naar gebeurtenissen die zich mede onder invloed van technologische ontwikkelingen hebben voorgedaan. We stellen vast dat technologische ontwikkelingen een belangrijke rol hebben gespeeld in het ontstaan van de oorlogen, economische en financiële crisis van de twintigste eeuw. Er was in die tijd voortdurend sprake van overmoed om met behulp van nieuwe technologie te proberen meer macht te verwerven en van speculatie om toch vooral zelf het meest te profiteren van de te rooskleurig voorgestelde toekomst. Vaak is

strijd geleverd op leven en dood, veel organisaties hebben de veranderingen niet overleefd en steeds weer zijn er nieuwe initiatieven geboren die tot nieuwe pijlers van de samenleving zijn uitgegroeid. De technologische ontwikkeling bleek zich evenwel door de jaren heen weinig aan te trekken van de wijze waarop van de nieuwe verworvenheden gebruik werd gemaakt. Het lijkt wel alsof technologie een autonome en amorele motoriek heeft. Dit gaat ook op voor de economie, die inspeelt op technologische ontwikkelingen en zorgt voor economische groei. Deze groei kan het gevolg zijn van zowel de versterking van de oorlogsindustrie als van de vergroting van de welvaart voor iedereen. Als deze historische verkenning van waarde is voor de prognoses inzake de ontwikkelingen van de komende 10 jaar, dan staat ons een turbulente tijd te wachten.

‘De nieuwe welvaart’ die in dit boek centraal staat, betreft een vooruitblik op de periode 2015-2025. In de hoofdstukken 3 t/m 6 wordt een beeld geschetst van de ontwikkelingen die veelal het gevolg zijn van de belangrijkste digitale technologieën. In hoofdstuk 7 komt de existentiële vraag aan de orde: waartoe leidt de nieuwe welvaart op nog langere termijn? Biedt de toekomst meer van hetzelfde of komen we in een nieuwe fase in de ontwikkeling van de mensheid? In dat hoofdstuk gaan we ervan uit dat de digitalisering van ons denken, en wellicht ook van ons bewustzijn, de samenleving verandert zoals 20 jaar geleden de komst van het internet een belangrijke doorbraak is geweest.

Met dit boek is een kwartet van publicaties gereedgekomen. De reeks is begonnen met: *De wereld breekt open: Strategisch inspelen op de nieuwe tijd* (2010). Hierin zijn de technologische ontwikkelingen beschreven die de basis van veel veranderingen vormen. ‘De strategische revolutie, nieuwe leiders nemen het stuur over’ (2012) verkent de toekomst van publieke en private leiders en de wijze waarop zij met de nieuwe technologie moeten omgaan. *De ontdekking van de toekomst: Wat we al weten is niet te geloven* (2014) beschrijft de wereld van de burger, die ook consument, producent, werknemer en kiezer is. Dit boek *Metamorfose: De nieuwe welvaart* (2016) integreert de drie voorgaande. De focus is gericht op de nieuwe producten die zich aandienen, het maatschappelijk verzet daartegen en de veranderingen in de institutionele orde in de komende 10 jaar. Het is vaker gezegd: in de komende 10 jaar verandert er meer dan in de laatste 30 jaar. Er zal sprake zijn van een metamorfose op veel terreinen van ons leven. Oude machtsstructuren zullen verdwijnen, nieuwe komen ervoor terug. Wisselingen van de macht voltrekken zich doorgaans met veel strijd en veel welvaartsverlies. Het zal in de komende 10 jaar niet anders zijn. Aan het eind van het boek weten we het zeker: de nieuwe welvaart is onstuitbaar, turbulent en gevaarlijk.

Over de auteur

WIM DE RIDDER is een alumnus van de Erasmus Universiteit Rotterdam waar hij in het vak Financiering en Belegging afstudeerde. Aan de Vrije Universiteit promoveerde hij op een econometrische benadering van het liquiditeitsbeleid van de onderneming. De macro-economie kwam in beeld toen hij hoofd van de afdeling Economisch Bureau en Planning van de toenmalige Nederlandsche Middenstandsbank werd. De diepe economische crisis aan het begin van de jaren tachtig van de vorige eeuw vroeg om een langetermijnperspectief om het politieke debat over de vergroting van de welvaart te kunnen voeren. Sedert die tijd noemt hij zich futuroloog. Van 1983 tot 2007 heeft hij als directeur van de Stichting Maatschappij en Onderneming, kenniscentrum van het bedrijfsleven, veel onderzoek geleid naar de langetermijnontwikkeling van de samenleving. Van 2002 tot 2015 was hij hoogleraar Toekomstonderzoek aan de Universiteit Twente. Sinds 2007 is hij directeur van Futures Studies & Management Consultancy bv, een onderneming die zich richt op langetermijnverkenning en strategische advisering.

Wim de Ridder

De Ridder heeft een groot aantal publicaties op zijn naam staan. In 2010 verscheen *De wereld breekt open. Strategisch inspelen op de nieuwe tijd*. In 2012 publiceerde hij *De strategische revolutie. Nieuwe leiders nemen het stuur over*. Zijn uit 2014 daterende boek *De ontdekking van de toekomst. Wat we al weten is niet te geloven* werd gekozen als een van de vijf beste managementboeken van dat jaar.

@wimderidder1

wimderidderfuturesstudies.blogspot.nl

www.linkedin.com/in/wimderidder

Website

www.futuresstudies.nl

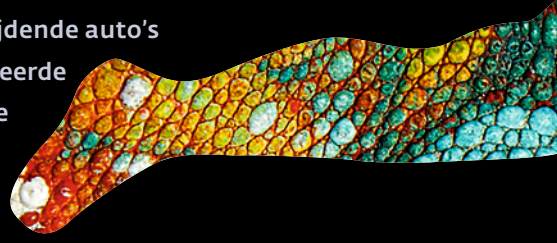
Contact

deridder@futuresstudies.nl

wimderidder@speakersacademy.eu

Metamorfose

Bijna iedereen beschikt inmiddels over geavanceerde elektronische apparatuur. Deze ontwikkeling is revolutionair. Zelfrijdende auto's zorgen voor minder verkeersongelukken, zelfgeproduceerde elektriciteit voor een beter milieu, we monitoren onze gezondheid en waken over onze veiligheid. Binnenkort gaan we op een nieuwe manier op zoek naar meer werk en naar meer bewuste consumptie. Zo stevenen we af op de participatiemaatschappij waarvan de regels nog moeten worden geschreven.

Dit boek is een verkenning in de nieuwe wereld die al werkelijkheid begint te worden. Er zijn onvermijdelijke aanpassingen van essentiële publieke functies nodig. Het gaat om het dichter bij elkaar brengen van de ruim beschikbare arbeid, van het kapitaal dat nu niet of nauwelijks rendeert en van de overvloedig aanwezige kennis. Het enige doel: nieuwe welvaart scheppen.

In de nieuwe wereld is er geen toekomst voor pensioenfondsen die hun vermogen op de kapitaalmarkt beleggen om de pensioengerechtigden een welvaartsvast inkomen in het vooruitzicht te stellen. Ook zij moeten zich oriënteren op een metamorfose in hun bestaan: zij kunnen de financiers van essentiële publieke diensten worden, diensten die het gevolg zijn van de snelle opmars van de digitale technologie.

Het boek opent het publieke debat over de nieuwe pijlers van onze welvaart.

Prof. dr. Wim de Ridder is futuroloog en directeur van Futures Studies.

